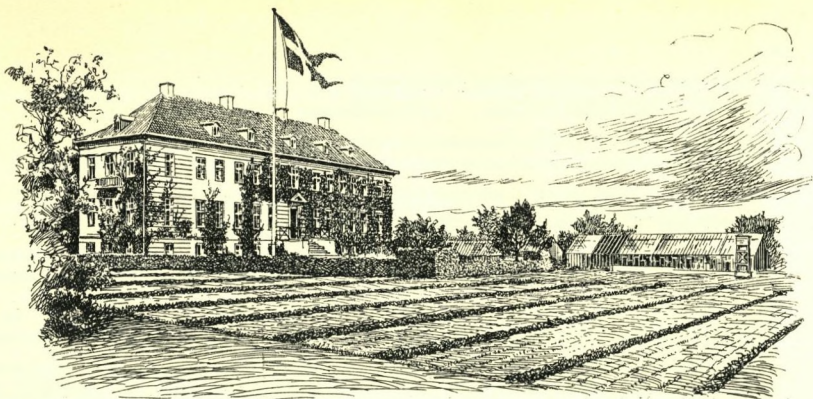

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

352. — Maj 1956

Der blev for maj måned modtaget indberetninger fra 117 medarbejdere; endvidere blev der besvaret 573 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur i tiden 1.—31. maj fra 1,1° C under til 1,7° C over periodens normaltemperatur, der varierer fra 8,3°—12,6° C. I ugen 29. april—5. maj forekom 1 døgn med frost og i ugen 20.—26. maj fra 1—2 døgn med frost.

Nedbøren lå i tiden 1.—31. maj betydeligt under normalen. For landet som helhed blev den 22,6 mm mod normalt 42,2 mm, og heraf faldt hovedparten omkring d. 10. For landsdelene målt i det angivne tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i (): Nordjylland 26 (43), Østjylland 19 (43), Vestjylland 27 (43), Sønderjylland 17 (46) og for hele Jylland 22,6 (43,4), Fyn 14 (43), Sjælland 30 (38), Lolland og Falster 9 (41) og for Øerne i alt 22,4 (39,5); Bornholm 8 (34).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Frost og kulde er omtalt i langt de fleste indberetninger, og som oftest har kuldeskaderne gjort sig mest gældende. Nattefrost, dels først på måneden og dels omkring den 23., var dog stærkt medvirkende til at sætte sit præg på vårsædsmarkerne. Det var tydeligt at se, at det gik værst ud over de marker, der var dårligst kørende gødningsmæssigt set. „Mange kornmarker har den sidste tid set triste og gule ud; det viser sig i de fleste tilfælde, at det er de marker, som endnu ikke har fået salpeter, hvorimod marker, hvor salpeteren er udbragt omkring kornets såning, står friske og grønne“ (Poul Olsen, Hobro); „på enkelte lave engarealer har nattefrosten sat afgrøderne meget tilbage. På marker, som har fået salpeteren for sent, står kornet med de gule blade; det ses endda også undertiden på almindelige markjorder. Et par lave bygmarker er pletvis frosset af. Det er altid pletter med ren tørvejord, der er mest medtaget; hvor der er sand iblandet, går det aldrig så galt“ (Chr. E. Lauridsen, Mariager); „nætterne i pinsen sved kornet fra en kant af — især gik det ud over de lave arealer, men også de høje marker blev gule. Som sædvanligt værst, hvor der var en eller anden mangel — for lidt kali, kvælstof, mangan o.s.v.; også kalktrangspletter og striber blev tydelige efter frosten. De fleste steder var det blot spidserne, der blev svedet, så skaden er meget minimal“ (J. J. Jakobsen, Grindsted); „frostskaede enkelte steder. Kulde og tørke i forening har forårsaget dårlig vækst mange steder“ (O. Ruby, Kolding); „i løbet af den 23. maj blev alle bygmarker gule og lyse i spidserne især på lave jorder, i agerrenner og lignende steder og ganske særligt på humusrig jord. Om morgenen kl. 3 var der rim på markerne. Om eftermiddagen kl. 3 mältes der 22° i skyggen. På de rigtigt og rigeligt gødskede arealer er skaden minimal, på sultne arealer stor, og allerstørst skade på de arealer, hvor der er virkelig mangel på enten K eller Mn“ (Aage Buchreitz, Ribe). En mark med vinterrug ved Rødding blev ganske svedet af nattefrost samme nat, d. 23. (Georg Nissen). „Gule bladspidser på mange kornmarker navnlig på svagt gødede arealer“ (P. Bruun Rasmussen, Marslev); „kuldeskade findes almindeligt, hvor sæden er svækket af gødningstrang, som oftest kalimangel“ (Chr. Christensen, Holbækengen); „på et meget stort antal marker er der omkring d. 25. maj kommet talrige planter med gulbrune spidser på de nederste blade. Egentlige mangelsymptomer findes ikke. Det ser ud til, at det er et sammenspil af kulde og den ikke allerbedste jordbehandling, da disse gule blade sjældent findes i større antal på marker, hvor roer har været forfrugt. Det sygelige udseende fortager sig nu hurtigt i det varme, tørre vejr“ (Karl H. Madsen, Stevns).

Kaliummangel i byg. Det fremhæves fra flere egne af landet, at denne mangel ikke gør sig så stærkt gældende som i tidligere år, men hovedindtrykket bliver dog, at den de fleste steder har været særdeles hyppigt fore-

kommende og undertiden i udpræget grad. Af i alt 98 modtagne indberetninger tales i 24 om sjældne angreb (11 svage, 13 stærke) og i 58 om almindelige (39 svage, 19 stærke). „Kali-kuldepletter af mindre omfang end tidligere. Et stærkt stigende forbrug af kaligødning på mange ejendomme er sikkert medvirkende hertil. Landmændene gør sikkert klog i at udvise „nogen let-sindighed“ ved brugen af kaligødning. Desværre bliver de officielle opfordringer til mådehold fortrinsvis fulgt af de landmænd, der til fuldkommenhed har praktiseret mådeholdsprincippet i deres hidtidige virksomhed“ (Engelhart Jensen, Morsø); „trods den gennemgående ret stærke gødskning med kaligødning er der i mange tilfælde især i lokale småpletter konstateret kalimangel. Mærkeligt nok er der i flere tilfælde fundet „tigerstribning“ sammen med kalimangel“ (S. Nørlund, Aulum); „enkelte meget stærke angreb — meget ofte i forbindelse med „kulde“ og dermed følgende „mangel på omsætning“. En lille bedring i retning af lidt højere temperatur fik da også mange symptomer til at forsvinde“ (J. Larsen-Ledet, Grenå); „kalimangel ret almindelig; muligvis har kaligødningen ikke virket, inden det er blevet for tørt“ (Erik Knudsen, Broager); „sjældent set så meget som i år, velsagtens fordi kulden har forstærket symptomerne. Hvor afgrøderne har været gødet rigtigt, har der ikke været gule pletter selv på de kolde pletter i marken“ (H. Bertelsen, Odsherred); „uhyre almindeligt forekommende. Den gamle skrøne i lærebøgerne om, at det skulle være almindeligst i byg efter roer, passer ikke her. Det er så godt som altid i byg efter grønjord eller efter korn“ (Chr. Christensen, Holbækegnen); „er hyppigt set, hvor jorden er meget løs, og især 2. og 3. år efter græs. Efter kál-roer er symptomerne også set, hvorimod der efter bederoer i samme mark ikke var symptomer“ (Ernst R. Nielsen, Karise).

Fosfor mangel i byg har givet sig til kende med usædvanligt stærke symptomer overalt i landet; undtagelser herfra udgør kun få egne, bl. a. Bornholm, hvor kornet har haft gunstige vækstkår siden fremspiringen (A. Juel-Nielsen). Det tørre vejr i det øvrige land har utvivlsomt bevirket, at den sent udbragte superfosfat ikke er blevet opløst, så planterne har kunnet drage nytte af den. I andre, talrige tilfælde stod såsporene efter tidligt udbragt superfosfat meget tydeligt aftegnet i marken. P. Hartvig Larsen, Lyngby, nævner et eksempel, hvor virkningen af superfosfat langt overgik den virkning, man i almindelighed ser ved salpeterudbringning. „Det er ikke mit indtryk, at fosfor-mangelen har været alvorlig nogen steder inden for mit område. Desværre er der fra flere sider fremsat tal for nødvendige erstatningsmængder af fosforsyre, som måske teoretisk er rigtige, men som folk i praksis er meget dårligt tjent med at lytte til og følge. Ved jordbundsundersøgelser med års mellemrum og kontrol med gødningsmængderne er jeg kommet til meget større værdier, og jeg er tilbøjelig til at tro, at virkningerne af mangelen er snigende, så man måske ikke altid er nok på vagt. Noget helt andet er, at ingen kan være interesseret i, at reserverne i jorden mindskes“ (Chr. E. Lauridsen, Mariager); „forekom ret jævnlgt, ofte i forbindelse med for dyb pløjning, som jo efterhånden

er blevet en ret almindeligt forekommende „sygdom“. Året i år har givet en god advarsel til de landmænd, som endnu gøder for svagt“ (H. Bertelsen, Odsherred).

Lyspletsyge (manganmangel). Angrebene i vintersæden synes at have varieret meget fra egn til egn både i udbredelse og styrke, men stort set har de ikke været værre end normalt. I vårsæden syntes angrebene ved måneds-skiftet at være under stadig udvikling. I mange tilfælde var der tale om stærke angreb, stærkere end i vintersæden, og hovedindtrykket var, at lyspletsygen allerede er mere fremtrædende end ellers. Ujævn fordeling af kalk og mergel for år tilbage afslørede jævnlgt med al ønskelig tydelighed, ligesom den løse, tørre jord, der er så karakteristisk for året, jævnlgt udløste sygdommen, selv hvor reaktionstallet ikke var særlig højt. Det synes at blive mere og mere almindeligt at sikre sig mod angreb ved at tilsætte mangansulfat ved ukrudts-sprøjtningen, og i nogle tilfælde sås også god virkning heraf, selv hvor symptomerne ikke havde givet sig til kende.

Gulspidssyge (kobbermangel) er allerede konstateret i flere tilfælde ved Sindal, Hobro og Ribe (Martin Christensen, Poul Olsen og Aage Buchreitz).

Boraksforgiftning i byg nævnes i et par indberetninger, og i første halvdel af måneden modtog vi adskillige bygprøver med symptomer herpå til undersøgelse. I eet tilfælde var der udstroet 10 kg boraks pr. ha med hånd før såning (Ernst R. Nielsen, Karise).

Bælgplanter.

Lucernens vækst i 1. års markerne var svag de fleste steder. Årsagerne hertil bør formentlig søges i forhold som tørken i 1955, den strenge vinter og det kolde, tørre forår. Hvor kalktilstanden og øvrige jordbundsforhold ikke var i orden, står det selvfølgelig særlig galt til. 2. års markerne var der sjældent noget at udsætte på.

Frost satte i løbet af måneden i flere omgange sit præg på markerne, men har dog næppe efterladt sig varige men.

Bederoer.

Frost. Flere frostnætter i løbet af måneden anrettede en del skade i mange bederoemarker, men kun i undtagelsestilfælde måtte der sås om.

Lyspletsyge (manganmangel). Fra Nordvestlolland skrives: „Mange landmænd har udsprøjtet mangansulfat med stort held. Marker, der sædvanligvis er angrebet af lyspletsyge, har tidligt haft udprægede mangelsymptomer, og marker, der må antages at stå på kanten af manganmangel, har haft et lyst og svagt gulligt udseende, og planterne har stået i stampe“ (Jens Østergaard).

Virus-gulsot (*Beta virus 4*) havde ved månedens slutning endnu kun en ringe udbredelse.

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium* spp. o.a.) nævnes blot i nogle få indberetninger fra Jylland og synes ikke nær så udbredt som sidste år.

Bedeskimmel (*Peronospora schachtii*) er konstateret enkelte steder: „Kan findes i alle frømarker på egnen, og der er ret stærke angreb imellem,“ (O. Ruby, Kolding); „i en del overvintrende bederoefrømarker forekommer der en del planter med bedeskimmel — 2—10 %“ (K. M. Nielsen, Roskilde). I øvrigt er meget svage angreb iagttaget på Nordøstfyn (Helge Rasmussen) og Nordvestlolland (Jens Østergaard), men disse angreb synes ikke at brede sig i det tørre vejr.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Frost har i flere egne skadet kålroerne på udsatte steder, og undersiden har omsåning været nødvendig.

Sandflugt forekom i slutningen af måneden i landets nordligste egne. Medens kornet klarede sig godt herunder, er en del kålroemarker blevet ødelagt og måtte sås om. Bederoerne holdt sig noget bedre end kålroerne (Martin Christensen, Sindal, og R. Sørensen, Fjerritslev).

Kartofler.

Frost har i adskillige tilfælde svedet kartoffeltoppen, men den voldte skade synes ringe.

Spiringen i marken synes langt overvejende at være upåklagelig bortset fra enkelte tilfælde, hvor Alpha er kommet meget dårligt. Fra Samsø skrives dog: „Mange steder har forspirede kartofler efter tidlig lægning frembudt et ganske fantastisk billede af uregelmæssig udvikling, idet sunde, kraftige planter rækkevis eller stykkevis i rækkerne veksler med helt abnorme planter. Sidstnævntes trevlerødder synes på et tidligt stadium ødelagt af rodfiltsvamp, men defekterne er mod sædvane mest fremherskende på varm og tør jord. Ofte står kartoflerne langt bedre på koldere og fugtigere jord, og rækkevis forskelligheder synes ikke — som ellers ofte — at skyldes forskellig dækningsgrad. Misvæksten er for mange kartoffelavlere af næsten katastrofal betydning“ (P. Riis Vestergaard).

Ole Wagn.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*). Nyinfektioner er i det store og hele ikke fundet indtil udgangen af maj måned. Det skal dog noteres, at den første meddelelse om den første skurvplet indløb den 28. maj (Hans Chr. Madsen, Allerød). De fleste indberettere har det nok på samme måde, som det udtrykkes fra Esbjerg: „Jeg venter at finde æbleskurv hver dag“ (M. Sørensen). Det er tydeligt, at temperatur og fugtighedsforhold danner grundlag for, hvor stærk man bedømmer risikoen til at være. Vi citerer følgende fra Maribo Amt: „I en meget lunt beliggende plantning fandtes nogle få infektioner dels på Gråsten og dels på Boskoop. Det var lidt af en overraskelse under de hidtil tørre og kolde vejrforhold. Det pågældende sted klagede man over hyppige tågedannelser i plantningen. Ellers ingen skurv endnu“ (J. Klarup-Hansen); fra størstedelen af Fyn: „Vi har faktisk kun haft regn den 24. og 31. maj, så der har dårligt kunnet vise sig infektioner endnu. I øvrigt har de to sidste år lært avlerne at være på tærerne over for skurven“ (Aage Lauritsen); fra Jylland: „På Gråsten er fundet en del skurv; infektionen synes at være fra omkring 20. maj“ (Arne Sørensen).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*). Samtlige indberettere noterer, at nyinfektioner endnu ikke er konstateret. En enkelt meddelelse går ud på, at selv i usprøjtede træer har det ikke været muligt at finde de første tegn på pæreskurv.

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*). Denne svamp holder sig hovedsageligt til kystegnene, og da vejret i store dele af maj måned har været køligt, foreligger der kun ganske enkelte indberetninger om svage angreb.

Prydplanter.

Vinterskade på prydplanter har vist sig endnu tydeligere end omtalt i sidste månedsoversigt. For mange planters vedkommende har løvspringet været forsinket, og desuden har en del af de vinterskadede planter haft så megen kraft i de større grene, at skuddene har kunnet bryde og dermed for en tid camouflere, at vinteren i virkeligheden har skadet planterne alvorligt. Vi bringer følgende citater om de planter, det er gået værst ud over: Nordjylland: „Løvældende planter har ikke lidt så meget som sidste år—stedsegrønne derimod svedet mange steder“ (P. Jacobsen); Hjørring Amt: „Frostskade set på *Cedrus atlantica glauca*, *Hypericum japonicum*, *Chryptomeria*, mange arter af *Chamæcyparis* og *Thuja* og *Nepeta mussini*“ (Frode Olesen); Statens forsøgsstation, Hornum: „*Rhododendron*, blåregn, *Polygonum baldschuanicum*, *Juniperus chinensis*, stedsegrønne *Lonicera m. m.*, *Viburnum Davidii*, unge birk, *Forsythia o.s.v.*“ (F. Knoblauch); Himmerland:

„Praktisk taget alle *Chrysanthemum* på friland“ (Chr. Oksen): Esbjerg-Vardeegnen: „Koniferer, *Cotoneaster horizontalis*, gyvel, *Ribes* er noget af det mest iøjnefaldende, i nogle tilfælde også *Rhododendron*“ (M. Sørensen); København og omegn: „Flere steder er almindelig gyvel frosset ned, og *Cytisus præcox* enkelte steder. På udsatte steder er mange *Thuja*, *Chamæcyparis* enten gået ud eller delvis skadede. *Thujopsis* og *Berberis verruculosa* er en del afsvedet, og mange overvintrede gyldenlakker er ødelagt af frosten“ (Alfred Rasmussen); Holbæk Amt: *Buddleia*, *Pyracantha*, *Lonicera pileata*, *Ribes sanguinea*, *Prunus laurocerasus*, *Cotoneaster salicifolia*, stedsegrønne berberis, *Clematis*, *Chamæcyparis*, *Larix*, *Picea*, *Pinus*, *Thuja*, *Taxus*, *Cedrus*“ (Henrik Nielsen); Sorø Amt: „*Chamæcyparis* er alle meget skadet. Havehortensia er alle gået ned, men skyder fra grunden“ (E. Christensen); Frejlev: „Stedsegrøn ligusterhæk brun næsten til bunds“ (A. Diemer); hele landet: „Stærk skadet er: *Arundinaria*, *Aucuba*, *Berberis linearifolia*, *Cotoneaster salicifolia*, *Cytisus*, *Hamamelis*, *Hydrangea*, *Ligustrum ovalifolium*, *Prunus laurocerasus*, *Polygonum*, *Pernettya*, *Cedrus*, *Cryptomeria*, *Pseudotsuga*, *Picea abies* m. fl. *Taxus*. Svagere skader ses ofte, f. eks. *Prunus avium* og *P. cerasifera*, *Berberis*“ (P. Jacobsen).

Overvintring af roser. Fra Hjørring Amt skrives: „Mange roser døde — såvel i planteskolernes indslag som i haverne“ (Frode Olesen); Ålborg Amt: „Næsten overalt er slyngroserne frosset ned, og de lave roser er frosset ned langt mere end normalt“ (Jørgen Jørgensen); Tåstrup: „Nedfrysning meget afhængig af snelæg. Slyngroser frosset ret stærkt tilbage“ (Reinh. Kristensen); Holbæk Amt: „Stærk tilbagefrysning ikke mindst af slyngroserne, men ingen eller kun få er frosset ud“ (Henrik Nielsen); Næstved: „Meget forskelligt. Nogle steder har roserne overvintret med 100 pct., enten de har været dækket eller ej; andre steder er omtrent alt frosset væk trods dækning. Utvivlsomt har snedækket betydet meget, men også jordens beskaffenhed har indflydelse. På dybmuldet, løs jord har planterne klaret sig bedre end på fast, stiv lerjord“ (M. E. Elting); hele landet: „Atter i år har velsprøjtede roser overvintret bedre end planter med stærke angreb af stråleplet. Ellers er overvintringen noget forskellig. Okulanterne har ikke stået så godt, så længe jeg kan huske, men enkelte typer af *R. multiflora* er frosset stærkt tilbage, dog uden at det har skadet det indsatte øje, selv hvor der ikke har været hyppet. Værst er det gået ud over slyngroser udplantet på blivestedet. Overvintring af roser i hus er gået fint igen i år. Det må blive metoden for planteskoler i fremtiden“ (Jørgen Mosegaard).

Tulipan-gråskimmel (*Botrytis tulipae*) gør sig mest gældende i privathaver, navnlig hvor løgene ligger urørt i flere år i træk. Vi aftrykker et par notater. Viborg Amt: „Tæmmelig stærke angreb i nogle haver“ (Eli Fog Mølgaard); Esbjerg-Vardeegnen: „Er ret udbredt under dårlige kultur- og dyrkningsforhold“ (M. Sørensen); Maribo Amt: „Vel træffes sygdommen i tulipanmarkerne, men der er ikke tale om virkelige angreb. Sprøjtning —

især med captan eller ferbam — gennemføres næsten overalt“ (J. Klarup-Hansen).

Augustasyge i tulipan (*tobaksnekrose-virus*) har gennemgående vist sig med ikke så stærke angreb, som man før har iagttaget, vel sagtens fordi denne virussygdom mere end de fleste andre er stærkt afhængig af jordbunds- og vejrforhold.

Viroser hos hyacinth og narcis. Fra i år har Fællesudvalget for fremavl og sundhedskontrol med havebrugsplanter påbegyndt en sundhedskontrol med hyacinth og narcis. Ved første inspektion (slutningen af maj) viste det sig, at importerede såkaldte grønne partier (godkendte i moderlandet) allerede i første sæson havde stærke angreb af virussygdomme. Der er således fremkommet tydelige beviser på nødvendigheden af en inspektion og udlugning af avlspartierne. De tilmeldteavlere har vist stor interesse for sagen og forstået betydningen af omhyggelig bortlugning af syge planter. Vi citerer følgende bemærkninger fra inspektørerne: „Ved blomsterløginspektionerne var det almindelige indtryk, at der er langt mellem partier, der blot er nogenlunde rene; på narcisser er mosaiksyge og chokoladeplet almindeligt forekommende, men i varierende grad“ (J. Klarup-Hansen); „i narcisser er mosaik meget almindelig i alle sorter (angrebsprocent fra 30—80); chokoladeplet synes særlig udbredt i sorten Oliver Cromwell. For hyacinths vedkommende er det ikke ualmindeligt at finde Bismarck med ca. 75 % virussygdom. Sorten Anne Marie forekommer at være mere sund, og Pink Pearl flere steder så sund, at den vil kunne luges ren“ (P. Jacobsen).

Stedmoder-mosaik (*agurk-mosaik-virus*). Fra Viborg Amt skrives: „Stedmoder-virus meget alvorlig nogle steder, omend dog også spredte og svagere angreb er konstateret“ (Eli Fog Mølgaard).

Til Statens plantepatologiske Forsøg er der indløbet ikke så få meddelelser om kraftige virusangreb — som regel hos storavlere.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Havreål (*Heterodera major*). Den langvarige kulde og den sene såning har bevirket, at symptomerne på angreb har vist sig senere end sædvanlig. Nu melder 27 af de 35 indkomne beretninger om angreb af varierende styrke og hyppighed. Fra Morsø skives: „Enkelte steder, hvor man igen har vovet at så „udlægshavre“ efter byg, vil der blive ødelæggende angreb, til trods for at der ikke er dyrket havre i de foregående 6—8—10 år. En enkelt sådan „demonstration“ i hver kommune er dog sikkert tilstrækkelig til at hindre „tilbagefald“ på dette område“ (Engelhart Jensen). Hadsund: „Synes tiltagende fra år til år“ (Peder Pedersen). Brørup: „Ved månedens slutning viste mange havremarker pletter med dårlig vækst. Tydelige angreb af havreål — enkelte meget stærke angreb“ (Kr. Nielsen). Mariager: „På nogle ejendomme forekommer havreål, selv om der ikke har været havre i skifterne i de sidste 8 år“ (Chr. E. Lauridsen). Randerseggen: „Der er flere steder meget alvorlige angreb af havreål, som kan tilskrives for hyppig korndyrkning“ (V. Sørensen). Allingåbro: „Byg er åbenbart ikke god forfrugt for havre; det har vi vidst længe, men fået det stærkt bekræftet i et par tilfælde. Havreålsangreb i byg er konstateret“ (N. Engvang Hansen). Århuseggen: „Endnu kun et enkelt tilfælde i Stålhavre. Marken var delt mellem Paluhavre og Stålhavre, og der var endnu ikke antydning af havreålsangreb i Paluhavren“ (H. H. Rasmussen). Vejleeggen: „Enkelte milde angreb og slet ikke af samme omfang og styrke som i 1955“ (Vald. Ternvig). Ribe: „Enkelte stærke angreb er allerede mærkbare, men de svagere angreb, der er mere almindelige, gør sig ikke rigtigt gældende endnu“ (Aage Buchreitz). Aabenraa: „Er bemærket; men ikke af samme omfang som i fjor“ (Carl Poulsen). Vis Herred: „Mange stærke angreb i havre — svagere i byg“ (N. A. Drewsen). Nordfyn: „I denne måned kun enkelte svage angreb i havre“ (Knud Sehested). Roskilde: „På enkelte ejendomme med dårligt sædskifte er der konstateret begyndende angreb af havreål i havre“ (K. M. Nielsen). Kalundborgeggen: „I 3 tilfælde fundet stærke angreb af havreål. Det værste var i havre efter 2-års græs, udlagt i rug — men forud for rugen var der hyppigt havre“ (N. M. Nielsen).

Kålthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Jordlopper (*Crepidodera ferruginea*). Larver af denne art har i en del kornmarker optrådt som alvorlige skadedyr. De allerfeste angreb forekom i de sønderjydske Amter, hvor de synes at have været meget udbredte, men der skrives også om angreb fra Ladelund og Kolding. Desuden er der rettet forespørgsler om dette skadedyr til Statens plantepatologiske Forsøg fra Odense og Skanderborg. I de fleste tilfælde har angrebene vist sig i byg eller

havre efter græs. Det ser ud til, at lindan-bejdsset korn ikke eller kun i ringe grad angribes af larverne. Fra Toftlund (J. Have) skrives dog om et alvorligt angreb i byg, som var lindan-behandlet. Forfrugten var havre. Fra Løgumkloster (Erik Christensen) meddeles, at der endnu den 20. var en del larver, men få dage senere havde de fleste forpuppet sig.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Fritfluellarver (*Oscinis frit*). Kun fra Nordøstfyn skrives om angreb i vintersæd, idet nogle hvedemarker var udtyndet en del (Helge Rasmussen). I 9 af de 18 indkomne beretninger omtales angreb i vårsæden. Fra Han Herred skrives: „Lidt flere angreb end vi plejer at se. Men angrebene er kun svage, og betyder sikkert kun meget lidt for økonomien“ (R. Sørensen). Samsø: „Svage angreb hist og her — så vidt skønnes hyppigere end sædvanligt“ (P. Riis Vestergaard). Århusegnen: „På lave arealer er konstateret pletvise angreb af fritfluellarver i havre“ (H. H. Rasmussen). Vejleegnen: „Almindelige og stærke angreb i vårsæd, specielt i hvedemarkerne, der flere steder er slemt udtyndet“ (Vald. Ternvig). Kolding: „Enkelte tidlige angreb, men kun undtagelsesvis af større betydning“ (O. Ruby). Åbenrå: „Fritfluellarver har været stærkt udbredt i området“ (Carl Poulsen). Løgumkloster: „Mange stærke og endnu flere svagere angreb af fritfluellarver i vårsædsmarkerne. Kulden hindrede planterne i hurtig fremspiring, så fluerne havde gunstige betingelser“ (Hans Jepsen). Vis Herred: „Mange, men ikke særlig stærke angreb i havre“ (N. A. Drewsen). Roskildeegnen: „Der er forekommet enkelte spredte og svage angreb i havre“ (K. M. Nielsen).

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). 9 beretninger melder, at angreb ikke er bemærket, og 11 omtaler angreb, særlig i rødkløver, men nogle steder også i lucerne. Kun een indberetning omtaler angreb i hvidkløver. Fra Morsø skrives: „Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at have noget overblik over ålcangrebene i kløver. Kløveren er stærkt svækket af frostskaide i vinter- og forårstiden“ (Engelhart Jensen). Mols: „Enkelte lucerne-marker alvorligt angrebet“ (Jørgen Nielsen). Statens forsøgsstation v. Ødum: „Alvorlige angreb i 2.års rødkløver i stammeforsøg. Mange parceller i angrebne områder praktisk talt uden kløver. I hvidkløver udlagt i 1950 forværres angrebet“ (Kr. G. Mølle). Kaløvig: „2.års lucerne med stærkt afgrænsede pletter“ (Ole Jensen). Samsø: „Bortset fra de i sidste indberetning omtalte angreb i rødkløver til frø er kun enkelte pletvise angreb af mindre omfang bemærket i lucerne, der af hensyn til stængelål nu sjældent får lov at ligge længere end højst 3 år“ (P. Riis Vestergaard). Løgumkloster: „Stærkt angreb i 2.års rødkløvergræsmark“ (Erik Christensen). Nordøstfyn: „Enkelte lucerne- og rødkløvermarker med stængelål, enkelte med pletvis ødelæggende karakter“ (Helge Rasmussen). Odsherred: „I enkelte rødkløverfrømarker har der været så stærke angreb, at ompløjning har været nødvendig, også på steder hvor der ikke dyrkes kløver særlig tit“ (H. Bertelsen). Roskilde-

egnen: „På nogle marker med rødkløverfrø er fundet meget stærke angreb af stængelål. I flere tilfælde var der rødkløver to gange i omdriften på samme areal“ (K. M. Nielsen).

Bladrandbiller (*Sitona lineata*). Fra St. Heddingekredsen skrives, at der er mange biller i ærterne (Ernst R. Nielsen). Ellers foreligger der kun meddelelser om svage angreb.

Bederoer.

Springhaler (*Sminthurus sp.*). Fra Århuseggen (H. H. Rasmussen) og fra Lyngby (S. P. Lyngby) skrives, at disse insekter optræder talrigt i bederoemarkerne.

Kålthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Den matsorte ådselbille (*Blitophaga opaca*). Kun 5 beretninger melder, at angreb ikke er set, i 32 omtales svagere angreb, og 13 beretninger melder om middelstærke — stærke angreb. Bekæmpelse med paration er ofte blevet anvendt og med god virkning. Lemvigegnen: „Et enkelt angreb af voksne biller, der hærgede ret slemt i de små bederoer, er iagttaget. Sprøjtning med Bladan var meget effektiv“ (S. Andreassen). Han Herred: „Tilsyneladende lidt flere og stærkere angreb end sædvanligt. Jeg har været ude for et par tilfælde, hvor bekæmpelsen er kommet for sent, så der måtte omsåning til. Og der findes svage angreb i de fleste bederoemarkere“ (R. Sørensen). Århuseggen: „I et par tilfælde stærke angreb, men gennemgående er angrebene svage“ (H. H. Rasmussen). Videbæk og Omegn: „Ret alvorlige angreb sætter ind i disse dage, endnu vanskeligt at afgøre skadens omfang“ (L. Hangaard Nielsen). Ikast-Bording: „Ret udbredt i år, mange slemme angreb, hvor bekæmpelse har været nødvendig“ (Johs. Nielsen). Silkeborgegnen: „I de sidste dage ret ondartede angreb af biller og især larver“ (J. J. Søndergaard). Vejleegnen: „Med det varme vejr nu sidst i maj er der de fleste steder svagere eller kraftigere angreb af ådselbillerne og dens larve. I reglen har angrebet kun været af betydning i en af markens udkanter“ (Vald. Ternvig). Brørup: „I de sidste dage er angrebet taget stærkt til, men endnu er det næsten udelukkende gnav af billen. Når larven kommer om få dage, kan den passende bekæmpes sammen med bedefluens larve“ (Kr. Nielsen). Åbenrå: „Ådselbillerne har været slemme i enkelte bederoemarkere, men i almindelighed er angrebet godartet“ (Carl Poulsen). Broager: „Sidst i maj er fundet angreb af ådselbillelarver, men endnu er angrebene ikke almindelige, og de få, der er fundet, er straks bekæmpet med paration, så dyrene ikke har anrettet stor skade“ (Erik Knudsen). Vis Herred: „I de seneste dage mange stærke angreb“ (N. A. Drewsen). Nordfyn: „Sidst på måneden flere alvorlige angreb af ådselbiller. Sprøjtning med paration 35 % 2 liter pr. ha har haft fin virkning“ (Knud Sehested). Fåborgegnen: „Fra ca. 18.—20. maj angreb de fleste steder. Mange steder dog kun svage angreb.

Men i mange tilfælde har bekæmpelse været nødvendig. Sprøjtning med paration (400—600 g pr. ha) mest anvendt. Fin virkning" (P. Laursen). Frederiksborg Amt: „Angreb er almindeligt forekommende, men af stærkt varierende styrke" (A. Ploug-Jørgensen). Roskildeegnen: „I de sidste dage i maj har ådselbiller og dens larve optrådt forskellige steder, og det har været nødvendigt at foretage bekæmpelse med pudring eller sprøjtning" (K. M. Nielsen). Stevns: „Kun et enkelt angreb (hvor marken var beliggende lige op til skov)" (Aage Madsen). Bornholm: „På Bornholm er roeudtyndingen først ved at begynde. Der har endnu kun været et enkelt stærkt angreb og enkelte spredte svage angreb" (A. Juel-Nielsen).

Runkelroe-biller (*Atomaria linearis*). 11 indberetninger skriver, at der ikke er set angreb af betydning, 5 melder om stærke, 4 om svage angreb. Fra Allingåbro skrives: „Runkelroe-biller synes værre i år end den plejer at være, men ødelæggende angreb har vi ikke bemærket" (N. Engvang Hansen). Vis Herred: „Enkelte stærke og en del svage angreb i fodersukkerroer" (N. A. Drewsen). Lolland og Falster: „Forbavsende få angreb under de tørre forhold" (Sv. E. Sørensen). Roskilde: „I enkelte roemarker er set svage angreb af runkelroe-biller, men angrebene har hidtil været godartede" (K. M. Nielsen). Kalundborgegnen: „En mindre del af en mark i Østrup var næsten helt ødelagt af den" (N. M. Nielsen). Karise: „Et par marker med stærkt angreb, som er søgt hæmmet med parationsprøjtning" (Ernst R. Nielsen). Møn: „Runkelroe-biller har i nogle marker forvoldt så stor skade, at omsåning har været nødvendig. De stærkeste angreb findes, hvor frøroer var forfrugt, eller hvor der sås roer flere år i træk. En landmand har haft roer på et lavt areal i 5—6 år. Der var før tre år siden så stærkt et angreb, at roerne blev sået om. Der blev blandet lindan i frøet, og angrebet udeblev. i 1955 og —56 blev ligeledes iblandt lindan. I 1956 såede man nogle rækker uden lindan. Der kunne heller ikke i disse rækker konstateres angreb af betydning. Det ser ud til, at man ved anvendelse af lindan kan holde dette skadedyr borte" (Sv. Aage Pedersen).

Den 24-plettede mariehøne (*Subcoccinella 24-punctata*) optræder ofte talrigt i bederoerne, og de gule æg bemærkes jævnligt. Om virkelige skade skrives fra Nordvestlolland (J. Østergaard).

Skjoldbiller (*Cassida* spp.) har gjort en del skade i bederoemarkerne på Nordvestlolland. Der blev observeret flest *Cassida nobilis* (J. Østergaard).

Smælderlarver (*Agriotes* spp.) Se diverse skadedyr.

Roegnauveren (*Cneorhinus plagiatus*). Se diverse skadedyr.

Viklerlarver (*Cnephasia* spp.). I de sidste dage af maj er der kommet en del forespørgsler om viklerlarver i bederoer. Det drejer sig efter de foreløbige iagttagelser om arter af ovennævnte slægt, som i de sidste par år har været fundet på flere forskellige plantearter såvel kulturplanter som vildtvoksende. Der er grund til at holde øje med udviklingen af disse arter.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomia hyoscyami*). I 13 beretninger skrives, at æglægning endnu ikke er konstateret, i 34 skrives om æglægning i større eller mindre omfang, og kun 7 melder om begyndende mineringer i bladene. Allerede den 19. maj blev der iagttaget æg ved Nr. Nebel (Magnus Poulsen) og den 22. ved Rødning (Georg Nissen). Først i den sidste uge af måneden har æglægningen antaget et større omfang. Der skrives iøvrigt om angrebene: Randerseggen: „Der er flere steder konstateret en del larver i roerne. Sprøjtning er foretaget“ (V. Sørensen). Allingåbro: „Æglægning er begyndt i de sidste dage i maj“ (N. Engvang Hansen). Kolding: „Æglægning overalt. Begyndte i dagene 28.—30. i større omfang end de seneste år. Larverne er ved at gå i bladene. Parationsprøjtning er påbegyndt i dag den 31. maj“ (O. Ruby). Brørup: „En fantastisk invasion af bedefluer i de sidste 8 dage. Æglægningen synes nu afsluttet, og larverne er så småt begyndt“ (Kr. Nielsen). Statens Marskforsøg: „De første æg blev fundet den 25. maj. Siden er der kommet flere til, men endnu synes æglægningen ikke særlig voldsom“ (C. M. Kjellerup). Skærbæk og Omegn: „Så at sige alle bederoemarker er mere eller mindre hærgede af bedefluer. Sprøjterne er i gang, og alt tyder på, at angrebene er ret ondartede“ (Vald. Johnsen). Haderslev: „Omfattende æglægning i månedens sidste dage“ (P. R. Madsen). Åbenrå: „Meget stærke angreb i gang, syd fra“ (Carl Poulsen). Løgumkloster: „Der er næppe en bederoemark, hvor bedefluen ikke har lagt sine æg, nogle steder mange, andre steder enkelte æg hist og her. Larver har kun i ganske få tilfælde vist sig, men man forbereder sig på et større bekæmpelsesarbejde“ (Hans Jepsen). Broager: „Der er lagt æg i de fleste marker, i en enkelt fandtes æg af bedefluen på næsten hvert blad på så godt som alle roeplanterne. Larver er endnu ikke fundet“ (Erik Knudsen). Odsherred: „I månedens sidste dage begyndte æglægningen, og den synes at være ret udbredt“ (Hans Bertelsen). Roskilde-egnen: „Bedefluen har i de sidste dage foretaget æglægning, men endnu har der ikke været larver at se, og der er ikke endnu foretaget direkte bekæmpelse“ (K. M. Nielsen). Statens forsøgsstation, Virungaard: „Bedefluens æg blev fundet den 29. maj. Det er kun gansk få, men de sidste par dage er der kommet mange til“ (S. P. Lyngby).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kåltrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*). I de forholdsvis få korsblomstrede frøafgrøder, der findes i år, har glimmerbøsserne optrådt i stort tal. Der skrives om almindelige angreb i Himmerland (Kr. Knudsen), ved Ørum Sdl. (A. Winther Andreasen), Ødum (Kr. G. Mølle), Allingåbro (N. Engvang Hansen), på Vejleegnen (Vald. Ternvig), Odenseegnen (P. Bruun Rasmussen), Nordøstfyn (Helge Rasmussen). Desuden er der konstateret angreb ved Jyderup (J. Chr. Tvergaard), i Hornsherred (N. O. Larsen),

på Roskildeegnen (K. M. Nielsen) og på Stevns (Aage Madsen og Ernst R. Nielsen). På Bornholm (A. Juel-Nielsen) har glimmerbøsserne først vist sig i stigende tal i de sidste dage af måneden. På Djursland (J. Larsen-Ledet) og ved St. Jyndeved (Chr. Mundbjerg) har der været mange glimmerbøsser i enkelte marker.

Skulpesnudebiller (*Ceutorrhynchus assimilis*). Dette skadedyr omtales kun fra to af statens forsøgsstationer. Således fra Ødum (Kr. G. Mølle) og fra St. Jyndeved (Chr. Mundbjerg). Begge steder er det raps, der er blevet ret stærkt angrebet.

Snudebiller (*Ceutorrhynchus contractus*). Denne bille, der forekommer almindeligt, men sjældent bemærkes som skadedyr, beskadigede kålroer på Rødningegnen. Konsulent G. Nissen skriver: „Kålroer har i stor udstrækning været angrebet af *Ceutorrhynchus contractus*, idet den fandtes sammen med jordlopper; i begyndelsen dog ofte i større antal end jordlopper, hvorfor dens andel i skaden også måtte antages at være større. Bekæmpes virkningsfuldt med parationsprøjtning, medens DDT synes at have mindre virkning.“

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Rapsjordloppen (*Psylliodes chrysocephalus*). Kun i 2 af 9 beretninger tillægges dette skadedyr nogen betydning. Der skrives herom fra Grenå: „Fundet ret hyppigt sammen med de gulstribede jordlopper i kålroemarkerne“ (J. Larsen-Ledet) og fra Roskilde: „Rapsjordloppen har optrådt sammen med jordlopper og har som disse gjort betydelig skade“ (K. M. Nielsen).

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*). I 63 beretninger skrives om udbredte angreb på kålroer og i 10 om angreb af mindre betydning. Angrebene er dog i de fleste tilfælde blevet bekæmpet enten ved frøbejdsning med lindan eller ved pudring med DDT; det har dog ofte været nødvendigt at bruge DDT, også hvor bejdsning var foretaget, idet denne kun afværgede angrebene indtil 1. bladskifte. Hvor bekæmpelse ikke er udført i rette tid, har omsåning ofte været påkrævet. Fra beretningerne citeres følgende: Sindal: „Har aldrig set så mange jordlopper som i de sidste 5—6 dage. Der bliver pudret i stort omfang“ (Martin Christensen). Han Herred: „Mange stærke angreb, der har resulteret i omsåning i adskillige tilfælde. Vi er jo ikke vant til jordlopper af betydning her på den lette sandjord. Og derfor passer folk ikke på i tide, og pludselig konstaterer de, at roerne er omtrent væk. Så først bliver der sendt bud efter konsulenten“ (R. Sørensen). Vesthimmerland: „Angreb findes i næsten alle marker med en del ondartede angreb imellem. Sprøjtning og pudring er foretaget i mange marker. Foruden den gulstribede jordloppe findes de sorte også ret udbredt“ (S. A. Ladefoged). Aulum: „Jordlopperne har været mere fremme på sandjorden end sædvanlig. Her mangler vi pudderblæsere til bekæmpelsen“ (S. Nørlund). Ørum Sdl.: „De fleste roemarkere

angrebet, enkelte så stærkt, at omsåning var nødvendig. Angrebene værst på de bedre jorder" (A. Winther Andreassen). Hobro: „Trods koldt vejr har jordlopperne mange steder tyndet stærkt ud i mange kålroemarker, i de fleste tilfælde er der pudret med 5 % DDT med godt resultat. Mange landmænd er desværre også gået så langt ned med udsædsmængden i kålroer og forøvrigt også i bederoer, at det mindste angreb af skadedyr kan blive katastrofalt" (Poul Olsen). Kolind: „Findes overalt, ofte med stærke angreb. De fleste marker burde være pudret eller sprøjtet, men er ikke blevet det, hvilket har sat planteudviklingen noget tilbage. Vi plejer ikke at have lopper her på Djursland, hvilket nok er årsagen til, at så mange ikke har fået angrebet bekæmpet" (E. Staunskjær). Rønde: „Noget så frygteligt. Mange steder sprøjtet to gange med paration uden alt for godt resultat. Hvor der er bejdset med lindan, ser det ud til, at der kun er svage angreb" (P. Mumm). Århus Amt: „Slem som aldrig før — trods pudring og gentagne sprøjtninger har omsåning været nødvendig — mange steder to gange. Gammasect har haft ganske udmærket virkning — hvis naboen har sørget for pudring eller sprøjtning. Enkelte tilfælde af overdosering med Gammasect hæmmede spiringen" (Bent Nørgaard). Tørring: „Jordlopper er ret udbredte her på egnen. Gammasect-behandlede marker angribes mindre end ubehandlede" (Karl B. Ritter). Skjern: „Meget almindelig og i enkelte tilfælde så meget, at omsåning har været nødvendig" (V. Aa. Davidsen). Grindsted: „De sidste dages voldsomme varme (ca. 25° i skyggen) har givet jordlopperne en stor chance, som de har forstået at udnytte. Der er fare for omsåning i enkelte tilfælde. Pudring med DDT udføres i større udstrækning, men folk er i almindelighed for langsomme i vendingen — det går nok, regner de med" (J. J. Jakobsen). Brørup: „Mange stærke angreb. I et par tilfælde med tidlige, stærke angreb blev disse slået ned — men nu er der mange lopper igen i disse marker, så sprøjten må ud igen" (Kr. Nielsen). Rødding: „Angrebene har været almindelige og ret ondartede. Hvor frøet var tørbejdset med lindan-tiurammidler — og det gælder mange arealer — var der så godt som intet angreb af jordlopper. Senere — efter udtyndingen — er disse arealer dog ikke gået helt fri" (Georg Nissen). Åbenrå: „Usædvanlig stærke angreb i hele området, både på ler- og sandjorder" (Carl Poulsen). Ribe og Omegn: „Vi har flere angreb og stærkere angreb end vanligt. DDT-pudder har haft god virkning" (Aage Buchreitz). Løgumkloster: „Alle kålroemarker er gnavet mere eller mindre af jordlopper. Det drejer sig mest om den store gulstribede, men der findes også en del af de to mørke *atra* og *nigripes*" (Hans Jepsen). Statens Marskforsøg: „Angreb af jordlopper fra midten af måneden, angrebet værst i en forårsplojet mark, der ved såning var noget knoldet. I andre marker, hvor jorden ved såning var bekvem og fri for knolde, sås næsten ingen jordlopper, hvorimod vi i førstnævnte mark har måttet pudre to gange for at holde angrebet nede" (Carl Nielsen). Vis Herred: „Næsten alle kålroemarker stærkt angrebet. Pudring med DDT og sprøjtning med paration foretaget med god virkning" (N. A. Drewsen). Nordstfyn: „Jordloppeangrebene har været meget stærke i år, og

i øjeblikket er der et utal af lopper i kålroerne, trods gentagen bekæmpelse. En hyppig sprøjtning eller pudring har været nødvendig i mange kålroemarker. Et tydeligt udslag for bejdning mod lopper har vist sig i foråret; hovedparten af de marker, hvor frøet har været behandlet, har holdt sig fri for lopper helt hen til udtyndingen" (Helge Rasmussen). Fåborgegnen: „Det tørre vejr gav gode betingelser for jordlopperne. Sjældent set i så stort tal som i år. Hvor bekæmpelse er undladt, har omsåning flere steder været nødvendig" (P. Laursen). Jyderup: „Jordlopper overalt, det varme og tørre vejr har givet mange angreb. DDT har virket godt. Hvor der er brugt paration til bekæmpelse af thrips, er lopperne straks til stede igen. Marker, hvor frøene er bejdset med Gammasect, har klaret sig fint" (J. C. Tvergaard). Roskildeegnen: „Et ret stort antal landmænd har i år foretaget behandling af kålroefrøet med Gammasect, og kun i et af disse tilfælde har der været angreb af jordlopper, medens jordlopperne i alle andre tilfælde har gjort megen skade, og pudring har været foretaget i næsten alle marker" (K. M. Nielsen). Bornholm: „Angrebene har i den senere tid været kraftige, og pudring gentagne gange har været nødvendig, hvor frøet ikke er bejdset" (P. Bell-Jensen).

Roegnaveren (*Cnorrhinus plagiatus*). Se diverse skadedyr.

Kartofler.

Tusindben (*Blaniulus sp.?*). Fra Ørum Sdl. skrives: „Stærke angreb af tusindben i en have. Der var gravet en del kompost ned bl.a. blade, som sikkert har fremmet antallet af tusindben. Det var særlig gået ud over kartoflerne, hvor de havde gnavet sig ind ved øjnene og udhullet kartoffernes indre" (A. Winther Andreasen).

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). En enkelt bille blev fundet en af de sidste dage i maj i Agerskov i den sydligste del af Haderslev Amt.

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Æblebladloppen (*Psylla mali*). Der er kun rapporteret svage, undtagelsesvis middelstærke angreb.

Bladlus (*Aphididae*). På æble betegnes angrebene gennemgående som begyndende eller svage, sjældent middelstærke. Fyn og Øerne: „Hidtil den rene elendighed. Kun et enkelt angreb bemærket“ (Aage Lauritsen). Falster: „Bladlusangreb har i maj måned været ret almindeligt, men som regel uden øjeblikkelig betydning. Angrebene må betegnes som begyndende. Mest almindelig er den grønne lus, men enkelte steder er også set den røde æblebladlus i de sammenrullede blade“ (J. Klarup-Hansen). Nordvestsjælland: „Bladlus forekommer nu i mange plantager. Angrebene dog lette at slå ned, selv parationmidler virker tilsyneladende fint så tidligt“ (E. Agger).

Snudebiller (*Otiorrhynchus singularis*?). Fra Århusegnen skrives, at det er ret almindeligt, at barken på æblepodninger er begnavet. Nogle steder er skaden meget alvorlig (Ejner Larsen).

Knopviklere (*Tortricidae*). Angrebene på frugttræerne har gennemgående været uden større betydning, og middelstærke—stærke angreb omtales kun i få tilfælde. Fra Viborg Amt: „Kun set meget lidt til knopviklere endnu“ (Eli Fog Mølgaard). Nykøbing F.: „I den undertiden lidt blandede larvebestand, man kan finde på frugttræerne, har frostmålerne i år været mest almindelige. Knopviklerne har været uden betydning“ (J. Klarup-Hansen). Frejlev på Lolland: „I usprøjtede espaliertræer er der lidt af dem, ellers ikke“ (A. Diemer). Nordvestsjælland: „I enkelte plantager meget stærke angreb omkring tæt klynge. Skaden, de nåede at anrette, betyder dog vist ikke meget i år med den store blomstring“ (E. Agger). Næstved: „Findes mange steder, men angrebene er uden større betydning“ (M. E. Elting). Præstø: „Da man i det tidlige forår kunne vente hæftige angreb af næsten alle slags larver efter den gunstige sommer i fjor, har vi her lidt før „tæt klynge“ sprøjtet meget grundigt med overdosering af Bladan og urinstof. Sjældent er en sprøjtning blevet bedre betalt“ (Aton Th. Andersen).

Frostmålerlarver (*Cheimatobia brumata*). Disse skadedyr har alt i alt været uden større betydning. Kun lokalt er der set enkelte stærke angreb, medens svage, undertiden middelstærke angreb omtales i 15 indberetninger. Viborg Amt: „Så godt som intet på blommerne endnu. Små spredte angreb på æble“ (Eli Fog Mølgaard). Jylland: „På usprøjtede træer har der været mange, men efter alm. sprøjtning er de ganske uden betydning“ (Arne Sørensen). Frejlev, Lolland: „I usprøjtede espalier er der lidt — ellers ikke noget“ (A. Diemer). København og Omegn: „I de varme dage er iagttaget adskillige af den lille frostmåler på frugttræer og i tjørnehække“ (Alfred

Rasmussen). Nordvestsjælland: „Har ikke set dem optræde i større antal“ (E. Agger). Holbæk Amt: „En usprøjtet have helt afgnavet“ (Henrik Nielsen). Sorø Amt: „Ret udbredt — ses næsten overalt“ (E. Christensen).

Stikkelsbærmåleren (*Abraxas grossulariata*). Der foreligger to indberetninger om stærke angreb. Fra Skafterup: „I en enkelt solbærplantage var der larver i store mængder, så en trediedel af buskene var næsten afløvede“ (E. Christensen). Næstved: „Sommerfuglelarverne optræder ondartet mange steder såvel på stikkelsbær som på ribs“ (M. E. Elting).

Stikkelsbærhvepsen (*Pteronus ribesii*). Fra Sorø Amt skrives, at ribs- og stikkelsbærbuske er næsten afløvede i mange haver (E. Christensen). Fra Holbæk skrives om middelstærke angreb i enkelte småhaver (Henrik Nielsen).

Pæregalmuggen (*Contarinia pyrivora*). I Lyngby klækkedes myggen i perioder fra d. 4. maj til d. 24. maj 1956.

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Svage angreb omtales i 6, middelstærke—stærke angreb i 14 indberetninger. Ålborg Amt: „Der har i vinter været masser af æg, der er nu mange mider både i frugtplantager og i småhaver“ (Jørgen Jørgensen). Viborg Amt: „Efter de store kolonier på sensommerløvet og de mange røde æg i vinter, er der forbavsende lidt at se endnu. Har indtryk af, at energiske vinter- og forårssprøjtninger er gennemført i haverne i år“ (Eli Fog Mølgaard). Århuseggen: „De første klækkede mider i større mængde iagttaget allerede den 5. maj“ (Ejner Larsen). Holbæk Amt: „Mærkeligt få mider — efter den store mængde vinteræg“ (Henrik Nielsen). Fakse: „I sidste halvdel af maj fundet larver over hele Sjælland, og i de sidste dage endog i meget stort antal. En podning, hvor stammer og grene har været godt besat med æg, var så stærkt angrebet, at miderne samlede sig om knopperne på podekvistene; det lignede store totter af rødt vat“ (Borge Jørgensen). Sorø Amt: „I enkelte plantager er bestanden rigelig efter årstiden, — ikke så udbredt i privathaver“ (Ejner Christensen).

Køkkenurter.

Jordbærrål (*Aphelenchoides* spp.). Trods enkelte stærke angreb synes disse skadedyr som helhed at optræde noget mindre alvorligt i dette forår end i de nærmest foregående. Angreb er dog stadig meget almindelige i småhaver — først og fremmest fordi der bruges dårligt udplantningsmateriale.

Løgfluens (*Hylemyia antiqua*). Fra Ålborg Amt meddeles: „Angreb af løgfluens larve er i slutningen af måneden set mange steder“ (Jørgen Jørgensen).

Diverse skadedyr.

Kåltrhipsen (*Thrips angusticeps*). Angreb har i maj været overordentlig udbredte og mange steder af alvorlig karakter. Kun 9 beretninger melder om ubetydelige angreb, medens 58, repræsenterende alle egne af landet, omtaler stærkere angreb. Oftest er det gået ud over kålroerne, men også bederoer har mange steder lidt betydeligt. Bekæmpelse er foretaget i stor stil, og tilfredsstillende resultater er i de fleste tilfælde opnået ved anvendelse af 1 kg paration pr. ha, medens DDT har virket utilstrækkeligt. Virkningen af frøbejdsning med lindanmidler menes at være for kortvarig. Vi citerer nogle få beretninger: Morsø: „Ingen kålroemarkers på Mors uden thrips. Der er sprøjtet med paration (800—1000 g pr. ha) i stor udstrækning, og virkningen har været udmærket“ (Engelhart Jensen). Lemvig-egnen: „Angreb meget almindelige og stærke. Angrebet begynder ofte sammen med fremspiringen af planterne, og der er på sådanne nyspirede planter af kålroer iagttaget indtil 25 kåltrhips pr. plante. Bekæmpelse foregår mest almindeligt ved sprøjtning med parationmidler. Angreb på bederoer er ikke iagttaget“ (S. Andreassen). Randerseggen: „Det er mange år siden, jeg har oplevet så stærke angreb af kåltrhips som i år“ (V. Sørensen). Grenå: „Meget almindelige angreb og tiltagende angrebsstyrke i månedens sidste halvdel, hvor vedholdende tørke og blæst med sandflugt hjalp med til at holde roerne tilbage i væksten. Forbehandling af udsæden har næppe større virkning — i hvert fald er behandlede roer ofte fundet helt fri for lopper og loppegnav, men stærkt befængte med thrips (dog stor variation af beskadigelserne)“ (J. Larsen-Ledet). Århuseggen: „Har næppe set en kålroe uden thrips. Gammasectbehandling af udsæden er i hvert fald ikke effektiv længere end til bladskiftet — måske ikke engang så længe“ (H. H. Rasmussen). Samsø: „Ondartede angreb i praktisk talt alle kålroe- og mange bederoemarkers. Bekæmpelse med DDT og Bladanpudder ikke altid lige effektiv“ (P. Riis Vestergaard). Silkeborgeggen: „Mange roemarkers er blevet holdt nede gennem lang tid af thrips, behandlingen med paration synes at give tilfredsstillende resultat“ (J. J. Søndergaard). Horsens: „Usædvanligt slemme i kålroer. Også angreb i bederoer“ (Aksel Nielsen). Kolding: „Har optrådt meget ondartet i de fleste kålroeemarkers og i mange bederoemarkers. Gammasect har vist god virkning, hvor det er anvendt, idet der ikke har været tidlige angreb“ (O. Ruby). Rødning: „Har gjort større skade her på eggen end i noget tidligere år, navnlig i kålroer“ (Georg Nissen). Broager: „Kåltrhips har forårsaget, at adskillige markers er sået om, da ejerne først for sent opdager, at det ikke var jordlopper, der tog roerne. Behandling af kålroeer frøet med lindanmidler synes at have nogen virkning over for kåltrhips“ (Erik Knudsen). Vestfyn: „Almindelige og overordentlig stærke angreb i kålroerne fra begyndelsen af måneden. Fra pinse gik de over i bederoerne. Der kunne træffes indtil 20 thrips i hver plante; hjertebladene var meget forkrøblede. Bladan har nemt klaret det“ (Kr. Brøds-

gaard). Blangstedgård: „Et stærkt angreb i kålroerne og stærkest efter hør som forfrugt. DDT synes at virke svagere end paration“ (Hans M. Jensen). Ærø: „Spredte angreb findes over hele Ærø“ (Ejlf Johansen). Nordfyn: „Aldrig tidligere har dette skadedyr gjort så megen skade på denne egn. Mange landmænd mener ikke at have set dette skadedyr før. Der synes at være gavnlig virkning, hvor kålroefrøet var behandlet med Gammasect o. l. midler, dog ikke 100 pct. Bekæmpelse med paration (sprøjtning) 2 l pr. ha har haft 100 pct. virkning. Blot landmændene fik sagt til i tide, kunne den største skade være undgået“ (Knud Sehested). Odsherred: „I midten af maj var der enkelte steder så kraftige angreb, at omsåning var nødvendig, og ikke mange marker er gået fri“ (Hans Bertelsen). Kalundborgegnen: „Jeg har kun set 2 kålroe marker, som ikke havde thrips, og de fleste bederoe marker har også været hæmmet stærkt af dem. Her er i stor udstrækning pudret med Bladan, og en del har sprøjtet. Virkningen god“ (N. M. Nielsen). Hornsherred: „Mange og voldsomme angreb er konstateret, men de fleste er bekæmpet effektivt ved pudring med 20 kg Bladan pr. ha“ (N. O. Larsen). Roskildeegnen: „Kålthrips har næppe tidligere optrådt i en sådan grad som i år, men hvor der er foretaget bejdning af kålroefrøet med Gammasect, har det samtidig bekæmpet kålthripsen. Alle andre steder har det været nødvendigt at foretage sprøjtning. Der er anvendt ca. 1 kg paration pr. ha og overalt med god virkning“ (K. M. Nielsen). Stevn: „Overordentlig kraftige angreb i flertallet af egnens kålroe marker. En pudring med Bladan har ikke i alle tilfælde været tilstrækkelig til at standse angrebet. Enkelte steder har der været kraftige angreb også på bederoer“ (Aage Madsen). Møn: „Angrebet af kålthrips har været ualmindelig ondartet i år, og så godt som alle kålroe marker er pudret med Bladanpudder i år. Virkningen er fuldt ud tilfredsstillende“ (Sv. Aage Pedersen). Lolland og Falster: „Aldrig før har vi set så omfattende angreb i bederoer som i år. Der pudres og sprøjtes i stor stil med parationmidler og med godt resultat. Men desværre er ikke alle landmænd opmærksom på, at det er disse dyr, der holder roerne tilbage“ (Sv. E. Sørensen). Bornholm: „Kålthrips har enkelte steder gjort skade på bederoer, idet roerne efterhånden har haft det for tørt, og derfor kun har vokset langsomt. Skaden i kålroerne har jordlopperne gerne fået skylden for. Bekæmpelse med paration har virket udmærket“ (A. Juel-Nielsen).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Fra forskellige egne af landet meldes om enkelte flyvende oldenborrer, og enkelte larver er fundet nu og da. I de mest truede områder, hvor der kan ventes alvorlige skader af larverne i indeværende år, er der endnu ikke konstateret store ødelæggelser. Der skrives således fra Ladelund: „De er der i stort tal, men der er endnu ikke set særlig slemme angreb“ (Kr. Nielsen) og fra Rødding: „Skaden har hidtil været uden betydning“ (Georg Nissen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Der foreligger et meget stort antal indberetninger om angreb af smælderlarver. I de fleste tilfælde er der dog

kun tale om moderate til svage angreb takket være den udbredte anvendelse af lindan til bejdsning af såsæden. I nogle tilfælde har der været ret stærke angreb i bederoer og kartofler. Her bringes et uddrag repræsenterende landets forskellige egne: Sindal: „Har haft nogle få, men meget stærke angreb“ (Martin Christensen). Ålborg: „I anden gang korn efter 2.års græs og i tredje afgrøde efter 1.års græs har der været enkelte stærke angreb, hvis ikke såsæden er behandlet mod smælderlarver“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Morso: „Angrebene mere omfattende end i 1955. God virkning af lindanbehandlingen af såsæden. Ca. 40 % af landboforeningens fremavlskorn er leveret behandlet med lindan i foråret 1956“ (Engelhart Jensen). Hobro: „Smælderlarverne har mange steder været ret ondartede i foråret, i enkelte tilfælde er marker pletvis udtyndet stærkt“ (Poul Olsen). Hadsund: „Er temmelig ondartede i år“ (P. Pedersen). Grenå: „Meget udbredte og almindelige angreb — og ofte ret alvorlige“ (J. Larsen-Ledet). Mols: „En del stærke angreb i korn og bederoer“ (Jørgen Nielsen). Århus Amt: „Der har været mange angreb i år, dog ikke i lindanbehandlet sædekorn — i en enkelt mark 35 % af planterne. Også fundet i de nylagte kartofler, ligesom larverne i to tilfælde har taget det meste af 8 rækker bederoer (efter græs)“ (Bent Nørgaard). Tørring: „Meget udbredt her på egnen, og angrebene er mere eller mindre ondartede. Desværre har vi ingen lindanbehandlede marker til sammenligning. Forårstromling af jorden har virket godt“ (Karl B. Ritter). Brande-Thyregod: „Angreb almindelige i vårsædsmarker, hvor der ikke er forebygget ved behandling af såsæden. Dog kun set et par enkelte angreb med skade af betydning“ (P. Trosborg). Grindsted: „Gnav af smælderlarver er meget almindeligt, men noget ødelæggende angreb er der som sædvanlig ikke tale om. Den udtynding, som sker, betyder tilsyneladende ikke noget i kornmarkerne, derimod sker det, at roer og kartofler angribes, der er dog kun konstateret stærke angreb i en kartoffelmark, hvor læggekartoflerne lignede pindsvin“ (J. J. Jakobsen). Ribe og Omegn: „Vi har mange flere og stærkere angreb end vanligt. Mange steder er der tale om en endog alvorlig udtynding af plantebestanden“ (Aage Buchreitz). Skærbæk og Omegn: „Dette skadedyr har i år hærget meget stærkt på denne egn. Aldrig før er der set så megen skade af disse, alt tyder på, at en indblanding af giftmidler er nødvendig“ (Vald. Johnsen). Løgumkloster: „I vårsæd har de gjort stor skade og navnlig i andet års markerne efter grønjord. Enkelte marker er blevet alt for tynde i bestanden. Der har dog ikke været tale om omsåning“ (Hans Jepsen). Vis Herred: „Mange stærke angreb“ (N. A. Drewsen). Broager: „Enkelte stærke angreb, hvor det har været nødvendigt at så om“ (Erik Knudsen). Nordøstfyn: „Enkelte temmelig kraftige angreb både i bederoer og i byg“ (Helge Rasmussen). Fåborgegnen: „Noget kraftigere angreb end sædvanligt. Mange har været glade for behandlingen af kornet og roefrøet med lindanpræparater. Enkelte steder efter gl. græsmark har angrebet været ødelæggende“ (P. Laursen). Holbækegnen: „Smælderlarver kan findes i de fleste byg-

marker. Enkelte steder er set ret alvorlige gnav" (Chr. Christensen). Roskildeegnen: „Mange landmænd bejdser nu deres sædekorn mod smælderlarver og næsten altid med særdeles godt resultat. I en del tilfælde er såsæden dog ikke bejdset, og der er da ofte set stærke angreb i alle slags afgrøder, dog særligt i byg og hvede" (K. M. Nielsen). St. Heddingekredsen: „De har været mere almindelige end de nærmest foregående år" (Ernst R. Nielsen). Lolland og Falster: „Som sædvanlig har der også i maj været en del angrebne marker, mest bygmarker, — men dog i intet tilfælde har det været ødelæggende angreb. Landmændene er opmærksomme på, at de kan behandle udsæden med lindan, men tit kommer disse angreb, hvor man mindst venter det" (Sv. E. Sørensen). Bornholm: „Angreb af smælderlarver i korn ser ikke ud til at være i aftagende. I lindanbehandlet sæd er der stadig svage angreb" (A. Juel-Nielsen).

Roegnaveren (*Cneorrhinus plagiatus*). Fra Tylstrup skrives, at der er set enkelte biller i bederoerne, men at bekæmpelse endnu ikke har været påkrævet (Aage Bach). Ved Borris fandtes billerne såvel i bederoer som i kålroer. Skade forekom i flere marker nær Ringkøbing Fjord (K. Ravn).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Kun 5 beretninger melder om intet eller ubetydelige angreb, medens 28 omtaler moderate til stærke angreb, og 18 beskriver alvorlige angreb over større eller mindre arealer. Bekæmpelse med paration er udført i stor udstrækning, og det bemærkes i mange tilfælde, at virkningen som følge af det varme vejr i månedens slutning har været betydelig bedre end i den køligere periode først og midt i maj. Iøvrigt skrives der om angrebene: Morsø: „Omfattende angreb. God virkning af parationssprøjtning" (Engelhart Jensen). Vesthimmerland: „På et begrænset område findes en del angreb" (S. A. Ladefoged). Ørum Sdl.: „Stærke angreb på mange lavere arealer. To trediedele liter paration blandet med 50 kg hvedekliid gjorde det dog hurtigt af med larverne" (A. Winther Andreasen). Aulum: „Svære stankelbenangreb i korn og roer har været ret almindelige. Sprøjtning med 1 liter paration pr. ha har virket godt" (S. Nørlund). Kolind: „Er som altid på vore lave arealer fundet overalt. Mange har udført bekæmpelse ved sprøjtning og gjort dette med god virkning" (Ejvind Staunskjær). Århus Amt: „Stærke angreb begyndte først i måneden. Giftkliid god virkning. Angreb i såvel grønjordsbyg som roer efter grønjord og 3—4 år efter græs" (Bent Nørgaard). Ikast-Bording: „Angrebet ret udbredt, dog ikke så ødelæggende som enkelte tidligere år" (Johs. Nielsen). Skjern: „Der er sket skade i mange marker, korn efter græs, fordi sprøjtning på grund af kulde var vanskelig og af for ringe virkning" (V. Aa. Davidsen). Grindsted: „I første halvdel af maj så det ud til, at vi skulle få ret stærke angreb af stankelbenlarver. Der var en mængde små larver — påfaldende små —; der blev udstroet giftkliid enkelte steder, men angrebet blev aldrig til noget rigtigt og ebbede ud" (J. J. Jakobsen). Ribe: „Som vanligt har vi

haft mange angreb af vekslende styrke. Vi har i den sidste varme tid haft god virkning af såvel parationsprøjtning som af parationklid, men virkningen i månedens første kolde tid var dårlig" (Aage Buchreitz). Fåborgegnen: „Mange steder kraftige angreb. Efter udstrøning af parationgiftklid er der optalt indtil 50 døde larver pr. m²" (P. Laursen).

Prosper Bovien og Jørgen Jørgensen.
